

1.

2. Jan Kasprawicz – społecznik z wpływami naturalizmu

a. 1. Cele lekcji

i. a) Wiadomości

Uczeń:

- zapoznaje się z sylwetką Jana Kasprawicza,
- zapoznaje się z twórczością literacką Jana Kasprawicza dotyczącą etapu społecznikowskiego,
- utrwała wiadomości dotyczące sytuacji polskiej wsi przed i po powstaniu styczniowym,
- zapoznaje się z realiami przed i po powstaniu styczniowym: sytuacją wsi, chłopą, władzą,
- rozumie pojęcie naturalizmu.

ii. b) Umiejętności

Uczeń potrafi:

- wskazać główne cechy pierwszego etapu twórczości Jana Kasprawicza,
- odnieść wymowę sonetów Kasprawicza do niektórych wierszy Marii Konopnickiej,
- dokonać interpretacji sonetów z cyklu *Z chałupy* oraz skonfrontować ich treść z realiami po powstaniu styczniowym.

b. 2. Metoda i forma pracy

Wykład, dyskusja, praca analityczna z tekstami z podręcznika, nauczanie sytuacyjne.

c. 3. Środki dydaktyczne

Egzemplarze podręcznika *Przeszłość to dziś* Jacka Kopcińskiego.

d. 4. Przebieg lekcji

i. a) Faza przygotowawcza

1. Powitanie uczniów.
2. Sprawdzenie listy obecności.
3. Sprawdzenie zadania domowego.
4. Wykład: informacje o Kasprawiczu, jego twórczości.
5. Przypomnienie informacji na temat naturalizmu.

ii. b) Faza realizacyjna

1. Praca z tekstami sonetów (I etap twórczości Kasprawicza).

2. *Z chatupy* - poezja chłopska społecznikowska z elementami naturalizmu:

- sonet I:

- Jaki obrazek został przedstawiony czytelnikowi?
- Znajdź epitety świadczące o nędzy polskiej wsi.
- Jak rozumiecie słowa podmiotu lirycznego: *Szare chaty! Nędzne chłopskie chaty! / Jak się z wami zrosło moje życie!?*
- Nad czym zastanawia się podmiot liryczny?
- Jakie uczucia żywi podmiot liryczny do wsi i co o tym świadczy?

- sonet XV:

- Jaki obraz został przedstawiony?
- Wymień przykre doświadczenia zdobyte przez kobietę.
- Przypomnijcie z historii, jaka sytuacja panowała na wsiach przed i po powstaniu styczniowym (reforma uwłaszczeniowa z 1861 roku, chłopci często pozbawiani ziemi, nędza wsi, ciemnota wieśniaków)
- Zastanówcie się, czy chłop polski był wolny.
- Jakiego języka i jakich chwytów używa Kasprówic, by podkreślić dramat wsi?

- sonet XXXIX:

- Gdzie uwidacznia się tragedia dziecka wiejskiego?
- Czy każde dziecko wiejskie przeżywało taki dramat?
- Czy możemy w tych sonetach mówić o autobiografizmie?
- Jakim językiem mówi podmiot liryczny?

3. Podobieństwo I etapu twórczości Kasprówicza do twórczości Marii Konopnickiej:

- Kasprówic i Konopnicka wywodzili się z rodzin chłopskich,
- przeszkody w zdobywaniu wiedzy.

Kasprówic przedstawił te gorzkie doświadczenia w *Sonetach*, natomiast Konopnicka poświęciła znaczną część swoich wierszy najmłodszy i chłopskim dzieciom.

iii. c) Faza podsumowująca

Podsumowanie charakterystycznych cech pierwszego etapu twórczości Kasprówicza.

Podanie zadania domowego (załącznik).

e. 5. Bibliografia

J. Kopciński, *Przeszłość to dziś*, Stentor, Warszawa 2005.

f. 6. Załączniki

i. Zadanie domowe

Przeczytaj z podręcznika *Hymny* Jana Kasłowicza.

g. 7. Czas trwania lekcji

45 minut

h. 8. Uwagi do scenariusza

Jest to pierwsza lekcja z cyklu trzech zajęć poświęconych analizie twórczości Jana Kasłowicza – przeznaczona dla klasy trzeciej liceum.